

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО ТА ЕТИЧНОГО НАВЧАННЯ (СЕЕН) ДЛЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Відсутність навичок соціальної взаємодії, емоційної гігієни та етичного виховання може бути однією з основних проблем з якими стикаються діти з розладом аутистичного спектру (РАС) в школі та в інших сферах життя. Це може викликати соціальну ізоляцію, несприйняття та проблеми у взаєминах з оточуючими людьми. Тому програма соціально-емоційного та етичного навчання (СЕЕН) може стати ефективним інструментом для соціалізації дітей з РАС у закладах загальної середньої освіти [1].

Програма соціально-емоційного та етичного навчання (СЕЕН) – це навчальна програма, спрямована на покращення соціальних та емоційних навичок дітей та розвиток етичної свідомості. Програма СЕЕН включає в себе різні методи та інструменти, які допомагають дітям вчитися емоційній регуляції, сприймати та розуміти емоції інших людей, вміти спілкуватися, вирішувати конфлікти та відчувати емпатію.

Дослідження ефективності імплементації програми соціально-емоційного та етичного навчання (СЕЕН) для соціалізації дітей з розладом аутистичного спектру у закладах загальної середньої освіти є важливим завданням та провідним маршрутом зміни змісту інклюзивної освіти. Діти з розладом аутистичного спектру мають труднощі зі спілкуванням та соціальним взаємодією, що може стати перешкодою для їх успішної соціалізації та навчання [2].

Розлад аутистичного спектру (РАС) є розладом, що проявляється різноманітними симптомами та може впливати на соціальну взаємодію та комунікацію дітей. У цьому контексті, імплементація програми соціально-емоційного та етичного навчання (СЕЕН) може бути корисною для соціалізації дітей з РАС у закладах загальної середньої освіти.

Програма СЕЕН включає в себе такі елементи, як:

- розвиток навичок спілкування та взаємодії з іншими людьми;
- розвиток емпатії та здатності до сприйняття емоцій інших людей;
- розуміння власних емоцій та контроль їх вираження;
- вивчення соціальних норм та правил поведінки;
- розвиток навичок розв'язання конфліктів;
- сприяння розвитку самоповаги та самооцінки.

Також важливо залучення батьків та вчителів до програми СЕЕН для дітей з РАС. Батьки можуть допомогти своїм дітям засвоїти соціальні

навички та етичні цінності, що допоможе їм легше інтегруватися у суспільство. Вчителі ж можуть підтримувати індивідуальний підхід до кожної дитини з РАС та допомагати їм засвоювати навички, отримані від СЕЕН.

Програма СЕЕН була імплементована протягом 2022–2023 року на базі Реабілітаційного центру «Совеня» міста Запоріжжя. Діти з РАС були розділені на дві групи – контрольну та експериментальну. У групі експерименту діти отримували додаткові заняття з програми СЕЕН, тоді як у контрольній групі таких занять не було. Після завершення програми було проведено оцінку ефективності програми СЕЕН за допомогою різних інструментів, таких як шкала оцінки емоцій, шкала соціальної поведінки та шкала оцінки агресії.

Результати дослідження показали, що програма СЕЕН була ефективною для соціалізації дітей з РАС. Діти з РАС, які брали участь в програмі, показали покращення у соціальній поведінці, емоційній регуляції та зниженні рівня агресії порівняно з контрольною групою дітей з РАС. Крім того, діти з РАС, які брали участь в програмі, показали покращення у сприйнятті емоцій, зокрема, вміння розрізняти емоції та реагувати на них.

Дослідження показало, що програма соціально-емоційного та етичного навчання (СЕЕН) може бути дуже ефективною для соціалізації дітей з розладом аутистичного спектру у закладах загальної середньої освіти. Впровадження програми СЕЕН дозволяє покращити соціально-емоційний розвиток дітей з розладом аутистичного спектру та допомагає їм розвивати етичну свідомість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Я (практикую) СЕЕН. Посібник для роботи з батьківством: навч.-метод. посібник / О. Дегтярьова, Т. Дрожжина, Г. Калужна та ін.; за заг. ред. О. Елькіна, О. Марущенка, О. Масалітіної. Київ: Видавничий дім «Перше вересня», 2021. 64 с.

2. СЕЕН-путівник. Соціально-емоційне та етичне навчання: освітня програма для навчання серця й розуму / Голов. ред. О.Елькін. Харків: Дім реклами, 2021. 144 с. Спеціально для EdCamp Ukraine.